

Unikum Széchenyinek ajánlva

Az esztergomi Duna Múzeum őriz egy rendkívül megviselt állapotú albumot, amelynek szerzője az angol George Hering. Az 1838-ban, Londonban kiadott, 26 litográfiát tartalmazó, tekintélyes méretű (56,5 x 37 centiméteres) mű felirata: *Sketches on the Danube, in Hungary and Transylvania* (azaz: „Rajzok a magyarországi és erdélyi Duna-szakasz mentéről”). Az „alcím” pontosítja a kötet tartalmát: *Dedication and 25 lithographic plates of views and costumes*

(„Ajánlás, valamint tájat és népviseletet ábrázoló 25 litográfia”). Ehhez a „pontositáshoz” meg kell jegyeznünk, hogy nem 25, hanem – említettük – 26 képet tartalmaz a kötet.

A mű nemcsak intézményi, hanem országos szinten is kiemelkedő értékű. Jelentőségét művészi kvalitásán túlmenően kultúrtörténeti vonatkozásai adják: Hering a rég letűnt korok népeletét, tájait, viseleteit és közlekedését örökítette meg. A „dedication” miatt pedig Széchenyi István személyéhez kötődik erős szállal.

Leszögezhetjük: Heringnek ez az albuma unikális példány. Mindjárt az első képen a hazánkba Dévénynél belépő Dunát látjuk veszteglő bögőshajókkal és békésen, az ország szívébe tartó tutajokkal, az égen pedig vadlibák húznak ék alakban. A következő „kép”-hez la-

pozva meghökkenünk, mivel az nem kép! Helyén ugyanis gyönyörű dőlt írással a litográfia szerzője saját kezűleg gróf Széchenyi Istvánnak ajánlja művét: „Vettem a bátorágot, hogy ezeket a képeket az Ön nevének oltalma alá helyezzem, mivel biztos vagyok abban, hogy szerény igyekezetem, hogy az Ön hazáját ismertebbé és általánosabban elfogadottá tegyem, az Ön tetszésével és szándékával mindig találkozni fog” – kezdi. Majd így folytatja: „Az Ön fáradozásai, hogy Magyarország hatalmas természeti forrásait a kereskedelem és Európa vállalata számára megnyissa, és hogy az országot képessé tegye arra, hogy elfoglalja büszke helyét, amelyre természeti gazdagsága, helyzete és kiterjedése feljogosítja, jól ismertek, és nincs szükség arra, hogy ezeket elsoroljam. Mind ez ideig Magyarország az európai közlekedés számára csaknem teljesen elzárt terület

volt, mivel mérhetetlen nehézségeket kellett leküzdeni, oly sok akadályon kellett átvégődni; de ez mára a gőzhajóval a Dunán közel olyan könnyűvé vált, mint a Temzén vagy a Rajnán való utazás.”

Ez a szívből jövő ajánlás egyben Széchenyi István nyitottságának is dokumentuma az országba látogató külföldiek felé. A befejező sorokban őszinte köszönetét nyilvánítja a szerző „azért a kedvességért és udvariasságért, amellyel Széchenyi fogadta és támogatta őt, az ebbe a távoli országba látogató idegent.”

Az ajánlást (és a Dévényt ábrázoló 1. képet követően) litográfiák sorakoznak a többi lapon ebben a rendben: 2. Tokaj a Tisza mentén; 3. Vajdahunyad vára

Erdélyben; 4. Orsova a török határon; 5. Belgrád; 6. Római katolikus templom – Demsus; 7. Az aggteleki barlang; 8. Árva vára a galíciai határon; 9. Trencsén a Vág völgyében; 10. Beczkó vára a Vág völgyében; 11. Selmezbánya a várból nézve; 12. Sopron piactere; 13. A forchensteini Esterházy-kastély; 14. A mehádiai Herkules-fürdő; 15. A pusztas, vagyis a Magyar Alföld; 16. Hadadi parasztok – Erdély; 17. Cipszer [szepesség] falusi lányok; 18. Parasztok Érsekújvár közelében; 19. Az öt tó völgye a Tátrában (A Kárpátok legészakibb része); 20. Dyetvar parasztember; oláh parasztember; 21. Pest; 22. Körömbánya kapuja; 23. A Duna Visegrád romjairól nézve; 24. A Duna Pozsony várából nézve 25. Vaskapu-hágó Magyarország és Erdély között – oláh falusiak; 26. A Duna a Kazán-szoros közelében, Szerbia és a Határörvidék között.

A valamikor gyönyörű, félvászon kötésben, aranyozott felirattal megjelent kötet az azóta eltelt majdnem kétszáz év alatt sokat szenvedett: kötése szétesőben, gerince megtépázva, lapjainak széle elázva. Gondos restaurálással még megmenthető, amire nemrég fel is csillant a remény. Ha ez valóra válik, akkor a Duna Múzeumba látogatók „Az évszázak múltárgya” vitrinben, amelyben a Múzeum legérdekesebb darabjait mutatjuk be, ezt a jeles, kulturális unikumot is megcsodálhatják. **DEÁK ANTAL ANDRÁS**